

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno Din 20.-
 polletno Din 10.-
 četrtletno Din 5.-
 Posamezna številka Din 1.-

**Kmet pomagaj si sam,
 in svoje stališče v državi
 uravnaj si sam!**

Inserati:

mali oglasi do 9 petih vrst à Din 1-50
 večji inserati od 10 petih vrst naprej à Din 2-
 notice, izjave, poslano, reklame petih vrst à Din 3-

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7. v hiši „Ekonom“.

Klerikalni kulukarji.

Vso politično moč slovenskega naroda imajo v rokah klerikalci, ker volitve z dne 18. marca so jim dale skoraj vse mandate. Vsled tega pa padajo tudi na klerikalce vsa odgovornost in karkoli zadene Slovence, za vse so odgovorni oni. Te sicer pripravijo, toda nad vse jasne resnice se izbriše nobena laž, noben izgovor, zakaj oni so prevzeli moč, naj nosijo tudi odgovornost!

Te odgovornosti pa se otepavajo klerikalci na vse pretege in smešni so dovolj, da bi celo nam hoteli naprčiti del odgovornosti. Gospodje kulukarji, vse zama! Vi imate mandate, vi ste obljubljali paradiz na zemlji, vi nosite tudi odgovornost. Če se bojite te odgovornosti, položite mandate in priznajte pošteno, da ne morete izpolniti niti ene svojih številnih obljub, priznajte kot možje polom svoje politike!

Toda vi in poštenost, to je kot voda in ogenj. Zato vemo, da boste množili svoj greh in trdovratno vztrajali pri svoji napačni politiki, ker vam manjka moralne sile, da bi svoj greh priznali. Samo vaša partija in ž njo zvezane grotne dobrine so vam na srcu in zato boste skušali preslepiti volilce, da je vaša politika prava. In v »Slovenec« z dne 15. t. m. ste že stopili na to pot.

V notici »Samostojni in kulukarji« (kakor sebe pravilno nazivate), dajete navodila svojim agitatorjem, kako da ovržejo trditve naših tovarišev. Sledimo vašemu vzgledu in dajemo navodila svojim tovarišem, da vas bodo še bolj bili, kakor vas že bijejo.

Zmislil »Slovenec« notico je ta: Ker je dobila klerikalna stranka večino, se ji očita, da je ona vsega kriva, pa čeprav se ve, da jo more beograjski centralizem vedno preglasovati. »Kmetijski list« da se dere, da ne izpolnimo predvolilnih obljub.

Katerih pa ne, sprašuje »Slovenec«. Glavna klerikalna obljuba je bila avtonomija, za katero da se še v naprej bore, ki jo bodo tudi »kljub težkim časom tudi izpolnili«. Pravijo, da smo omogočili homogeno radikalno vlado. Ali ni bolje, da nas tlači samo eden mesto dveh, kar bi bilo, če bi obstajala radikalno demokratiška koalicija. In končno se tolaži »Slovenec«, da ljudstvo to njegovo politiko odobrava.

Naš odgovor.
 Pred volitvami smo mi opetovano poudarjali, da so razmere pač takšne, da imajo Srbi večino, da je zato hujskaštvo proti Srbom škodljivo in da ni avtonomija zaenkrat dosegljiva. Poudarjali smo dalje, da dosežemo avtonomijo in vse druge zahteve le potem sporazuma s Srbi, sporazum pa onemogočuje hujskaštvo proti Srbom. In kakor je z avtonomijo, tako je z drugo kardinalno zahtevo slovenskega ljudstva, da služijo naši fantje v Sloveniji. Tudi tu smo poudarjali, da nam vsled protisrbskega hujskaštva Srbi ne bodo zaupali in da bodo vsled tega ostali naši fantje še nadalje v Makedoniji.

Pa naše besede so bile bob v steno in klerikalci so storili nasprotno celo to falotarijo, da so zveržili naše stavke in zaklicali: Glejte jih, proti avtonomiji so, proti našim fantom so!

In poslušali niso niti svojega bivšega vojskovodje, dr. Šusteršiča, ki jih je opominjal, da je politika umetnost možnosti, da sme pošten politik obljubljati samo to, kar ve, da more doseči.

Vse trezne opomine so prezrili in brez sramu so pustili, da so obljubljali njihovi agitatorji tudi modrino z neba, samo da zmaga SLS, da bo partija zasigurana. Še več! Tudi najvišji njihovi generali so podlegli privlačnosti teh demagoških obljub

in javno so govorili, da bodo Beogradu avtonomijo izsilili, da jo bodo v zvezi s Hrvati sigurno dosegli, samo da volijo vsi Slovenci SLS. Tedaj je nastala tista laž, da se bodo prečanskemu bloku pridružili tudi prečanski Srbi, kar bi v resnici dalo prečanom večino.

S srbobojno (mrzljivo do Srbov), z lažnimi obljubami so premetili klerikalci ljudstvo in doživeli popolno zmago.

Ljudstvo pa je pričelo pričakovati žegna z nebes in prepričano je bilo, da draginja poneha, da se vrnejo fanti, da bodo železnice zastoj, ker vse to je ljudstvo od avtonomije pričakovalo.

Toda minil je teden za tednom, avtonomije pa ni bilo, pač pa je prišla samoradikalna vlada, ki je nalagala narodu breme za bremenom.

To samoradikalno vlado pa je omogočila SLS. »Slovenec« pravi, da je boljše samoradikalna vlada, ko radikalno demokratiška koalicija, kajti tako nas pritiska eden, drugače bi nas pritiskala dva. Popolnoma napačno postavljeno vprašanje. Pred vsem sploh ni treba, da bi nas kdo pritiskal in če je bila SLS prepričana, da nas hočejo pritiskati tako radikalni ko tudi demokrati, potem je bila dolžnost SLS na dlani, ta namreč, da slabi tako demokrate, ko tudi radikale. To pa ni bilo niti težko. Demokrati in radikalni so bili v ogorčeni medsebojni borbi. Ta borba jih je tako slabila, da niso imeli moči pritiskati prečane, da govorimo s »Slovenecem«, v tej meri, kakor bi složni mogli.

Ker je borba demokratov in radikalov pretresala vso državo, so morali k njej zavzeti svoje stališče tudi klerikalci. In zavzeli so ga na najbolj nesrečen in najbolj zgrešen način. Pred očmi le svoje ozke strankarske interese so presojali vse vprašanje le s stališča svojega sovraštva do slovenskih demokratov, ki so bili v tej borbi najbolj postranske osebe.

In mesto, da bi podprli v borbi demokratov in radikalov slabejšega, so celotno stopili na stran radikalov in končali demokratiško radikalno borbo s popolno zmago radikalov.

To je pomen homogene radikalne vlade z nastopom, katere je postal centralizem v državi tako močan, kakor še nikoli. To čutimo tudi danes vsi na svoji koži prav občutno.

Šestkratni povečanje zemljiškega davka, kuluk, zvišanje dohodnine, dražje železnice, nove takse, odstavljanje uradnikov itd. to so dobrrote, ki nam jih je dala samoradikalna vlada. Kje bi si upala radikalno-demokratiška vlada, ki je imela pred seboj vedno možnost novih volitev, izglasovati taka bremena!

Vsa ta bremena pa smo dobili od vlade, ki nima večine!

Ko se je sestala 15. aprila nova skupščina, je bil položaj sledeč: Če pride Radić v skupščino, potem se je mogla vzdržati centralistična vlada le potom koalicije demokratov in radikalov. Te koalicije pa je bilo že vse sito, ker je bila tako slabotna in tako nenaravna, kakor bi bila pri nas koalicija liberalcev in klerikalcev. Zato bi skušali tako radikalni ko demokrati, da zavladajo sami. Zmaga pa je bila tistega, ki stori sporazum z revizionisti, ki stori večino proti svojemu koaliranču.

Tak je bil položaj — Radića pa ni bilo v Beograd, ker je bil po *Markovem protokolu vezan v to, da ne pride*. Toda kljub temu je bila samoradikalna vlada še vedno nemogoča, ker ji je bila nasprotna krona. Nastop dr. Korošca je tedaj rešil samoradikalno vlado, ker se je dr. Korošec obvezal, da bo omogočil samoradikalni vladi, da izglasuje najnujnejše zakone.

Prišlo je nato na dnevni red vprašanje verifikacije mandatov. Zopet smo doživeli popolno polomijo dr. Korošca. Z njegovo pomočjo so bili verifikirani (odobreni) vsi radikalni, klerikalni in muslimanski mandati, niso

pa bili verifikirani Radićevi mandati. In te mandate hoče radikalna večina sedaj razveljaviti, da bo imel tako kvorum v skupščini radikalni klub tudi brez Nemcev in Turkov.

Položaj radikalov, najbolj tipičnih reprezentantov beograjske porodice, da zopet govorimo s »Slovenecem«, je tako s pomočjo naših klerikalcev skrajno utrjen in brez strahu lahko delajo radikali take nezasištanosti, da niso dali Sloveniji niti pare izvoznega kredita, da se vrši sedaj ropanje države v taki meri, ko še nikoli, da je podlegel celo finančni minister dr. Stojadinović v boju proti beograjskim kapitalističnim izkoriščevalcem.

Po vsem tem si drznejo še klerikalci hinavsko govoriti: Mi nismo krivi, nas je samo 24!

Najzagrizenejšim centralistom so dali zmago — toda krivi niso oni!

Največjim izkoriščevalcem države so dali vso oblast in sicer brez kontrole — toda krivi niso oni!

Kdo pa je potem kriv! — Če ne more njihov Jugoslovanski klub, ki šteje 24 poslancev ničesar doseči, all naj Puceļ sam vse doseže!

In z Radićem in Spahovci jih je preko 100! — Pa vseeno ne morejo ničesar doseči! Kakšni poslanci pa so to!

Klerikalni kulukarji vseeno ponavljajo prazen izgovor: Nas je 21 proti 292! In je netočno. Njihovih 21 mandatov je ves slovenski narod! In če ne pomeni 21 poslancev dosti v vsej skupščini, pomeni celokupna slovenska reprezentanca mnogo. Nismo še tako daleč, da bi bilo vladujočim v Beogradu vseeno, kakšno stališče zavzemajo Slovenci. Še vedno je učinkovit apel na celokupno zastopstvo Slovencev! Toda apelirati sme tisti, ki ni preobložen z grehi. Apel hujskačev pa je brez učinka! V tem je najgroznejša posledica klerikalne politike!

Krivda klerikalnih kulukarjev pa še ni izčrpana. Njihovi gospodarski

Sprehodi po Mežiški dolini.

(Gospodarski razgled.)

Ob prijazni, od senčnih gozdov in jegov, na severu od sanjavo-valovitih hribov in gor, na jugu od nebotičnih planin in zadnjih obronkov naših krških Karavank obdani dolini naše osvobodjene Koroške, o Mežiški dolini se pri nas le malo kaj sliši. Kot da bi ostala ta dolinica osamljena in da žaluje za našimi pravilno lepimi doli in logi in prijaznimi slovenskimi vasicami onkraj mej v naši zgubljeni Koroški...

Srebrno-belo se leskeče Mežica v prijaznem jesenskem solncu in iz pestro pisanih logov se plaho oglašja naša bajno lepa, oh kako srčno-globoka, tihla koroška pesem. Priča o lepoti naše domovine, o davni slavi tužne naše zgodovine, težji in blažji našo bol ter nas navdaja z novimi upi in novimi nadami k uresničenju naših sanj in pričakovanj...

In v tej dolini prebiva naše tiho, trezno in delavno ljudstvo, ki ne išče zabave in razvedrila v vinu, kot marsikje v Sloveniji, ampak v lepoti narave, v delu in stremljenju k zboljšanju gospodarskega stanja. Koroškemu kmetu njegova kmetija ni samo vir preživljanja, ampak predvsem srčna zadeva, poezija vsakdanjega življenja. Preveva pa globoka ljubezen do svoje rodne grude, ljubezen, ki je malokje tako globoko ukoreninjena kot pri našem slovenskem koroškem kmetu. In zato tudi tučji uspehi na gospodarskem polju.

Vsaj ljubezen premaga vse težkoče in tudi težkoče današnjih povojnih razmer.

Utrujen in zbit od dolgega potovanja iz naše metropole, sem se v nedeljo 9. t. m. takoj ob mojem prihodu v Slovenigradec podal v ljubljani kraj mojnega službenega delovanja v Prevalje — v Mežiški dolini. Upozorila se je tam čisto tiho in neopaženo, s skromnimi sredstvi razstava raznih pridelkov domačega kmetijskega gospodarstva. Brez posebne reklame in kričavih vab. Človek, ki živi izven te tihe dolinice in ne pozna značaja tamošnjega ljudstva bi pač mislil: to bo pač kakaj majhna razstava, kako preprosto razkazovanje raznih predmetov.

Kako osupel pa sem bil, ko sem prišel v nedeljo v Prevalje! Kot zakopan sem ostal pred šolskim poslopjem. Strme sem se vprašal: ali je to res samo razstava, ali je to kak veliki ljudski snod? — Pred šolsko ograjo vse polno mladine, fantov in deklet, pred zavodom samim resni kmetje in kmetice visoko iz hribov ogledujejo in preiskujejo razne gospodarske stroje: moderne Sackove pluge, kultivatorje, najnovejše okopalnike in osipalnice i. t. d.

In v hodniku pestra slika najrazličnejših pridelkov in umetnosti domačega zelenjadarstva in vrtnarstva; stene okrašene z okusno razvrščenim gospodarskim orodjem in s poučnimi slikami. Šolska soba pa nabitno polna raznega občinstva iz Mežiške doline, iz Stajerske in celo preko meje iz Avstrije. Pazno sledi občinstvo: kmetje, delavci, uradniki vseh strok, krasnim in vzneše-

nim izvajanjem in demonstracijam šolskega vodja g. Koštrja. Malo ob strani razkazuje gruča radovednih posetnikov priznani vrtnar in čebelar g. učitelj Močnik razne vrste domačega sadja in izdelke umnega sadjarstva in vrtnarstva. Ob drugem koncu okusno okrašene in vsestransko z raznimi razstavnimi predmeti bogato opremljene šolske sobe pa stoji sredi med lonci zelenega in rudečega cvetja mladi inž. Jeglič, ki je zastopal s svojimi vrtnarskimi predmeti družbo Vrt — Džamonja v Mariboru. Ne smem pozabiti tudi krasnih snežnobelih ročnih del, ki jih je razstavila tamošnja šola. Osobito so padli v oči razni kuhinjski priči s čisto slovenskimi napismi in originalnimi risbami kot: »Ljubo doma, kdor ga ima.«

Mene pa kot kmet, strokovnjaka so v prvi vrsti privabili razni kmetijski, gospodarski predmeti. Posebno pozornost so zbudili poljski pridelki, ki jih je razstavil g. Osilander iz Guštanja:

1. Semeni v grmiči bilja in latja raznega žita.
1. Ozimna rž — vrste Loosdorfer, pridelek na 1 ha 32 met. stotov.
2. Ozimna pšenica — vrste Loosdorfer, pridelek na 1 ha 25 met. stotov.
3. Ozimna ječmen — vrste Friedrichsheerter, — pridelek na 1 ha 28 met. stotov.
4. Laški serek, iz katerega lahko naše gospodinjice na prav priprost in cenen način izdelujejo metlje za domačo rabo.
5. Velike solnčnice, katerih stebnja uporabljajo g. Osilander za napravo sladke ansilaže, kot sočno-sveže zimsko krmilo za govedo.

II. Tipične oljaste vrste rudeče in rumene pese; pridelek na 1 ha 700—800 met. stotov.

III. Obče znana vrsta zelo rodovitnega krompirja Juwel in

IV. Detelja bokhara (Melilotus albus); to je vrsta detelje, ki je osobito pripravna za kmetijsko kulturo posevem nerodovitih peščenih tal, kjer druge rastline več ne uspevajo. Bokhara-detelja je tudi izborna paša za čebele. Posebno zanimiv je bil grmič rži, ki je obstojal iz 28 bilic oz. latov, ki se je razvil iz enega samega zrna.

Gospod Osilander pa je s svojimi razstavnimi pridelki pokazal, da se tudi v ostrem podnebu, v hladni legi in peščenem, propustnem pobočju severno od Urške gore in Karavank z miselnim in preudarnim obdelovanjem zemlje dajo doseči pridelki kot jih izkazuje le v gospodarskem oziru visoko kulturna Danska in severna Nemčija.

Zanimanje je vzbudil tudi okusno razstavljeni grmič krompirjevega gomolja, ki ga je razstavil g. okrajni glavar Koropec. Iz enega samega srednje velikega gomolja se je razvilo okoli 24 gomoljev v skupni teži 1½ kg. Pač dokaz, da se dajo s sajenjem celega srednje-velikega gomolja doseči največji pridelki.

Med razstavljalci so bili potem tudi g. župnik Serajnik iz Kotelj, g. nadučitelj Fajnik s svojo debelo čebulo iz Mežice, Ana Sercer v Libeličah i. t. d. Poseben okras razstavi kmetijskih pridelkov pa je dalo domače vino, pridelek vinske trte iz naše podjunske doline v Avstriji.

To bi zadoščalo, da povdarim kmetijsko-gospodarsko važnost razstave.

Razstava je bila ta dva dni, 8. in 9. t. m. res pravi ljudski tabor. Ena skupina obiskovalcev je zamenjala drugo, demonstracije so se vrstile s poučnimi predavanji in razkazovanji — in to živahno življenje in gibanje se je med veseljem mladine in prijetno razdraganim smehom zadovoljivih obiskovalcev vršilo od ranega jutra do pozne večeri. Uspeh je bil brezdvomno velik. Dosti posetnikov je izvajalo, da jim je ta razstava v praktično gospodarskem oziru ugajala bolj kot Mariborska velika obrtna razstava. Bili so tudi pravi solnčni, božji dnevi prve jeseni...

Brezdvomno je velik uspeh razstave pripisati agilitni in marljivosti lokalnih faktorjev. V Mežiški dolini se pač od g. okrajnega glavarja do zadnjega tovarniškega delavca udeležuje tudi vse na gospodarskem polju; edina pot, ki lahko prinese našim razdrapanim gospodarskim in političnim razmeram zopet ozdravljenje.

Kot glavna inicijatorja razstave pa naj omenjam gg. šolske vodje Koširja in Močnika, ki kot idealna delavca na kulturnem polju posvečujeta ves prosti čas napredku v vseh gospodarskih panogah.

Razstava, ki je bila prva te vrste v našem okraju in katere uspeh je bil brezdvomno odločilen pa naj bi našla tudi po vseh krajih naše obširne domovine posnemanje v blagor našega naroda in procvit naše gospodarske kulture.

France Warrig, okrajni ekonom.

zavodil so nujno potrebni vladne podpore. Zato škilijo naši kulukarji vedno na ministrske stolčke, zato se ne upajo nikdar nastopiti tako, da bi porušili za seboj vse mostove. In radikali to vedo. Zato pritisnejo vselej, kadar je klerikalna nevolja prevelika, kak hladilen obliž in zato namenoma slikajo v najbolj rožnatih barvah paradiz, ki čaka klerikalce, če vstopijo v vlado. Zato je prišel Janković na katoliški shod, zato je govoril sladke melodije Jovanović.

Naši tolktraj opeharjeni kulukarji pa se ne upajo prav in štejejo knofe: bi, ne bi, bi...

Slovenski narod pa se pri tem pogreza v vedno večjih bremenih in oddaja svoje solde tistemu centralizmu, proti kateremu se klerikalci tako

zelo bore, ki pa je z njihovo pomočjo vsak dan močnejši.

Toda slovenski narod spregleduje in sit je tlake, ki jo je delal dosedaj nezmožnim klerikalnim politikom. Zato že vstaja po vsej deželi spoznanje, zato se vrste kulukarjev redčijo, zato kliče narod obljubkarje z dne 18. marca na odgovornost!

Odgovornosti se ne ognete, pa delajte in pišite, kar hočete. Vi imate mandate, vi imate vso politično moč slovenskega naroda, vi imate tudi vso odgovornost!

Ali pa priznajte skesano svojo polomijo in položite mandate, zakaj bolje je, da nima slovenski narod nobenih poslancev, kakor pa takih, kakršni ste vi!

da bomo v slučaju molka g. dr. Žerjava prisiljeni, da povemo vse važnejše trenutke iz ustanovitve SKS. Nikakor pa ne moremo in ne bomo trpeli, da bi na podlagi neresničnih vesti »Domovina« kovali sebi kapital klerikalci.

(Dijaki ljubljanske univerze) zbrani na svoji skupščini dne 12. septembra 1923 odločno protestirajo proti nameram vnesti visokih študijskih taks, sklicujoč se na člen 16. vidovdanske ustave, glasom katere daje država pouk brez upisnine, šolnine in drugih pristojbin. Tudi bi uzakonjenje tega predloga s svojimi težkimi posledicami premožnim onemogočilo vpričo že itak težkih razmer redno polaganje izpitov.

(Obsojen obrekovalc.) Filip Jurkovič, radikalni renegat, je bil v torek, dne 18. septembra, na tožbo tovariša Ureka pred ljubljanskim deželnim sodiščem obsojen na 6000 kron globe, oziroma en mesec zopora, na poravnano vseh stroškov in pa na preključ v »Jutranjih Novostih« tekmo 14 dni po pravomočnosti sodbe. — G. Jurkovič je namreč napisal aprila meseca v »Jutranjih Novostih« veliko »Poslano«, v katerem je očital tovar. Ureku avstrijskantsvo ter ovađuštvo. Vseled tega ga je tovar. Urek tožil. G. Jurkovič je zaupal Kenetu ml. in nastopil dokaz resnice, ki se mu je popolnoma ponesrečil. Tako doživlja g. Jurkovič polom za polomom, ker je zapustil članstvo SKS in prejadral med radikale, ki so v Sloveniji čast izgubili.

(Ne Pašič in ne Radič), ampak gospod doktor Korošec prinese blagoslova skupni državi. Tako vzklika »Slovenec«. Škoda, da »Slovenec« ne pove kakšen bo ta blagoslov. Ali bo podoben onemu z dne 18. marca? Ali bo šla tudi država na kuluk?

(»Da bi hoteli biti Slovenci«) še enkrat tako dobro! In kupiti Bosanec 2578 kg težak zvon, ki bo veljal le en dober milijon kron, to ganljivo prošnjo čitamo v »Slovencu«. Mi pa pravimo: Da bi hoteli biti Slovenci vendar enkrat tako dobri in zbrati sedaj pred zimo vsaj en slab milijon kron za vdove in sirote, ki nimajo ne obleke in ne hrane! Naj presodijo kristjani, katero delo je bolj bogoljubno, toda seveda manj klerikalno!

(Glasilo klerikalne inteligence »Slovenec«) je vstrelil pretekli teden dva kapitalna koka, ki bi celo »Dolenjskim novicam« delala čast. Tako je poročal »Slovenec« v debelih črkah, da so zmagali na Španski avtonomisti. — Resnica pa je ta, da so zmagali španski fašisti, ki napovedujejo najodločnejši boj vsem separatistom, komunistom in tudi — avtonomistom. Ampak po »Slovencu« so zmagali avtonomisti in basta! — Drug kozel, ki ga je »Slovenec« ustrelil je ta, da so po njegovem mnenju Dolenjske Mokrice na Hrvaškem in sicer zato, ker da teže gospodarsko k Zagrebu. Bomo menda res kmalu v pustu, ker »Slovenec« tako težki k pustnim norijam.

(Najkomodnejše) stališče si je izbrala demokratska »Domovina«. Najprej si izmislil laž, da je bila SKS od demokratov ustanovljena, ko mi to laž ovržemo in dokažemo nesmiselnost te trditve, pa se zavije »Domovina« v molk. Čez par dni pa bo seveda »Domovina« svojo trditve zopet ponovila. Ni čuda, da si je pridobila časten naslov »demokratskega špuktrigelnca«.

(Kakor na komando) so za »Jutro« slovenski demokratski listi pisali o slabem udeležbi na našem kmetškem prazniku. Da bodo gospodje mladini lažje veržili številke, jim povemo, da je po izjavi službujočega železniškega uradnika prišlo samo v soboto v treh vlakih na Bleg okoli 7200 ljudi. Sicer pa prosimo »Jutro«, da še v naprej tako imenitno laže, bo ljudstvo vsaj do dobra spoznalo demokratske klerikalce!

(Stijana železniška strokovnjaka) imata »Jutro« in »Slovenec«. V vlak s 40 vagoni ne gre po mnenju teh častitih bravcev nič več ko 800 ljudi, torej 20 vagon. Kaj pravite k tej matematiki tovariši, ki ste se vozili dne 8. septembra na Bled!

(»Avtonomist«) marsikaj pogruntata, tako tudi to veleimenitno, da so državljani samo v republikah. Ubogi Angleži, ki so izvedeli iz »Avtonomista«, da so podložniki!

(V »Slovencu«) piše neka »dobro informirana oseba«, da je bil Pašič tisti, ki je zavlačeval naša pogajanja z Italijo tako dolgo, dokler ni obleдела Wilsonova zvezda. Trditve tiste dobre informirane osebe je popolnoma napačna. Pisu te vrste je dr. Korošec sam priznal, da so zavlačevali ravno slovenski člani delegacije in da je bil Pašič tisti, ki je šilil k sprejemu Wilsonove črte. In dr. Korošec je priznal celo to, da slovenski politični voditelji tedaj niso imeli poguma, da bi pristali na Wilsonovo črto, pa čeprav so znali, da je to edina rešitev. Nismo sicer nobeni prijatelji Pašičeve politike, toda čas je že, da se preneha s potvarjanjem zgodovine našega osvobodjenja in zato konstatiramo resnico. Značilno pa je, da je »Slovenec« tudi v

tako važnih vsenarodnih vprašanjih neresničen.

(Klerikalna strovo.) V nedeljo so z velikimi slavnostmi blagoslovili zvoznove v D. M. v Polju. Pri tej priliki so seveda tudi prav pridno streljali. Ko je šel ta dan ob petih popoldne pogrebni sprevid mimo kraja, kjer je streljal 19 letni klerikalec Klemenčič, so ga ljudje prosili, da bi prenehal s streljanjem, dokler ne gre pogreb mimo. Nato je dejal fant: »Nalašč bom sedaj streljal.« To je tudi storil. Ko pa je nabijal patrone, je skočila iskra v 15 kg smodnika, ki je bil v bližini. Smodnik je eksplodiral z velikansko močjo in nastala je grozna panika. — Otroke, ki so stali okoli Klemenčiča, je vrgla eksplozija na tla, jim požgala obleko in začuli so se obupni stoki ožganih otrok in obupanih staršev. 10 otrok je tako postalo žrtev klerikalne smrtosti. K sreči niso poškodbe otrok sivo, temveč bodo vsi okrevali, nekateri žal s pokvarjenimi obrazi.

(Dol pri Ljubljani.) Ne mine skoraj nedelja, da se nas samostojnih, ne bi privoščil župnik Kastelic. Zato ne bo napačno, če ga opomnimo na smeti, ki leže pred njegovim pragom. Naj pomete najprej pred svojo hišo, potem pa naj napada druge. — Župnik Kastelic je bil pred vojno eden najbolj zagrizenih šušteršičancev in tak je ostal še dolgo po preobratu. »Slovenca«, ki je napadal šušteršiča je ogorčeno vrnil in o klerikalcih, ki so se udinjali Srbom, ni hotel niti slišati. Pa zgodilo se je, da je dr. šušteršič svojo zmoto pripoznal, klerikalci pa da so stopili na čelo vsem protisrbiskim hujskačem. Posledica tega je bila, da je župnik Kastelic nakrat zajel šušteršiča in da je postal zagrizen klerikalci. Pravilo, da je ljubezen do Avstrije pri nekaterih še vedno vsemogočna. Toliko o političnem prepričanju župnika Kastelice, sedaj pa še par besedi o njegovi logiki. Na prižnici je očital župnik Kastelic nam samostojnim, katoliškega shoda v Ljubljani. Lepa je ta. Ves čas smo trdili, da je katoliški shod samo strankarska prireditev in grdo zlorabljanje vere — sedaj pa pride župnik Kastelic in očita nam hinavščino, ker nismo hoteli podpirati stvari, ki jo obsojamo. Gosp. župnik, sijajno Vam je izpodrsnilo. — Najlepše pa je to, da se katoliškega shoda ni udeležil niti župnik in niti njegov kaplan! Ali naj sedaj mi govorimo o hinavščini. — Dobre lastnosti župnika Kastelice pa s tem še dolgo niso izčrpane. Nas farane obklada na prižnici s tepci in osli. Naj zadostuje, da to konstatiramo! Končno treba predstaviti župnika Kastelice še kot gospodarja. Postavimo se v naši fari! 4 zvoznove imamo, streho pa tako, da lahko z njo zvonimo miserere. Podružnična cerkev v Berčevem pa je v takem stanju, da je miserere že odpela. Ampak vse to župnika Kastelice ne briga — temveč samo politika! Žalostno, če pozablajo duhovniki, da je njihov poklic vzvišen nad agitatorstvom za politične stranke.

(Iz Kamnika.) Pred vojno je bilo okrajno glavarstvo tisti urad, ki se ga je vsak naš človek najraje ogibal. In naravno. Tu so sedeli sami Nemci in nemškutarji, ki so vse Slovence zaničevali in ki so smatrali za svojo glavno nalogo, da nastopajo proti Slovincem ter da ohranijo v njih star podložniški duh. S preobratom pa so postala obmejna glavarstva ekspoziture narodne vlade in bi morala biti zato oni urad, ki bi ga vsak Slovenec najraje obiskal, ker bi znal, da bo tu po očetovsko sprejet in poučen. Žalibože pa se to le redko dogaja, ker se pač nekateri okrajni glavarji ne znajo živjeti v nove razmere. In med taka glavarstva moramo pristižeti tudi kamniško. V zadnjem času smo doživeli v Kamniku več ovadb po § 104. srbskega kazenskega zakona, to je zaradi razžaljenja državnega uradnika (glavarja Logarja). In ovajeni so ugledni posestniki, ki še nikdar niso imeli posla s sodišči in ki so vsekdar dali kralju vse, kar je zahteval. Zgodilo pa se je, da je te poštenjake kak upraven nered ali pa kaka neumestna odredba — in obloga je v Jugoslaviji preko mere — spravila iz ravnotežja in da so povedali svoje mnenje v izrazih, ki jih jurist sicer ne bi rabil. Če pomislimo, da so vsi ti poštenjaki od nekaterih odredb silno prizadeti, potem bomo tudi razumeli, da je bila njihova kritika malo ostrejša, nikakor pa ne slabotna in še manj namo-noma žaljiva. Vse to bi dober političen uradnik moral razumeti in zato nastopiti z očetovskim nasvetom, ne pa s paragrafom. Pomisliti je vendar tudi sledeče: Ovajeni posestniki so vsekdozi lojalni državljani, ki so dokazali svojo udanost do domovine. Ti bodo kaznovani, drugi pa, ki neštetokrat zabavljajo na najgrši način čez vse naše nacionalne svetinje, pa so prosti. Zakaj z vneto zasledovaj ljudi, ki so branitelji državne misli, ko pa se drugod vneto zelo pogreša. Ali se ne zaveda okrajno glavarstvo, da na ta način pravna zavest ljudstva ne rase. — Globoko obžalujemo, da ni g. svetnik Logar vseh teh momentov uvaževal. Upamo, da v

Kočevju, kamor je g. Logar premeščen, ne bo sličnih pritožb. — Slabo priporočilo za političnega uradnika so ovadbe po § 104 in to povdarjamo!

(Iz Velike Loke.) V nedeljo, dne 16. t. m. je gasilno društvo blagoslovilo svoj novni gasilni dom. Dom je blagoslovil župnik Oblak iz Sv. Lovrenca ob asistenci treh duhovnikov. Ob priliki blagoslovitve je profesor Neubauer izrekel krasen nagovor na zbrano občinstvo v lepih verzih. Cela prireditev je zelo lepo izpadla. Posebno razveseljivo je, da gasilno društvo vse svoje prireditve zveže s plodno koristnimi razstavami. Letos so z veselico združili razstavo goveje živine. Razstava je bila zelo lepa. Razstavljenih je bilo 83 glav živine. Vsa razstavljena živina je bila zelo lepa in vsaka žival je zaslužila nagrado. Žal, da se radi pomanjkanja denarja ni moglo vsem dati zaslužene premije. O razstavi bomo prinesli prihodnji strokovnjaško poročilo.

(Otvoritev sokolskega doma v Središču in klerikalci.) Dne 15. avgusta je praznoval središki »Sokol« slavnostno otvoritev sokolskega doma v zvezi z veliko ljudsko tombolo. Ker pa je prireditev nepričakovano mnogo ljudi obiskalo, ter se pohvalno izražalo o lepoti stavbe, je to naše klerikalce tako razjezilo, da so si dali duška z dopisom v lažnivi »Straži«. Ali na žalost, da niti od klerikalcev blagoslovljena laž ni mogla ovreči tega, kar — dejstva pričajo. — Res ubogi na duhu so ti zaljubljeni avtonomije, ker očitajo prirediteljem prevaro zaradi tomljskih kart, češ, da je bil namen tombole prikrit, dočim je stalo na vsaki karti, da prireditelj tombolo Sokolsko društvo in da je čisti dobiček namenjen za zgradbo Sokolskega doma. Nadalje pravi dopis »Straže«, da se tukajšnje ljudstvo ogiblje sokolstva kakor kužne bolezni. Odkod vendar potem tolika udeležba in še nadpolovična večina izključno kmetškega ljudstva iz okolice. Mi bi vedno želeli tak obisk; tiste pa, ki niso prišli pa radi prepustimo vam, za vaš klerikalni »Isolierhaus«. Kar tiče hinavščine, pa raje molčite, ker vam jo lahko dokazemo. Naj zadostuje en fakt. Ako imajo orli veselico, se ne upajo plesati zaradi g. kaplana in se hlinijo, da so proti plesu. Če pa imajo priložnost priti na sokolsko veselico ali kam drugam, kjer se pleše, potem pa plešajo ko neumni. Tudi kavalirsko postrežljivost vi dični orli, če treba popraviti odvezano nogavico nadebudni mladenki orlovske organizacije. Vi bratje in sestre Središkega Sokola pa bodite prepričani, da izvirajo vsi ti napadi zgolj iz nevoščljivosti vsled srečno dovršene zgradbe, kakor tudi vsled krasno uspele otvoritvene slavnosti, ki pričra o zavednosti in požrtvovalnosti onih, ki so v glavnem do te stavbe pripomogli posebno br. starosta Hočevar, ki je pokazal, da ni moč besed, ampak m o ž — dejanja. Vam bratom in sestram pa, zlasti br. Venigerholzu in Paniču, ki ste pripomogli do dovršitve lepega doma, naj vsem bo v zadoščanje, da bodo potomci, ki bodo uživali plod vašega dela, znali tudi ceniti vašo požrtvovalnost. Končno dopisunu »Straže« še par besed. Niti mogočna Avstrija ni mogla zatreči sokolstva, tem manj bo dosegla to kak zakoten klerikalni dopisnik sedaj, ko je dala svobodna Jugoslavija sokolstvu razmah in ko bo dre obupni klici iz Adrije in Koroške vse rodoljubne na delo!

(Prekmurje.) »Jutrove laži! Kot zvest naročnik »Jutra« ne bi mogel verjeti, da zna »Jutro« tako zlobno lagati. Bil sem sam navzoč na kmetškem prazniku na Bledu, kamor sem se odpeljal z drugim vlakom, ki je šel nad 30 vagonov. Ves vlak je bil nabito poln, kar ve dobro tudi gospodična poročevalka »Jutra«, ki je morala stati vso vožnjo v največji gneči pri vratih II. razreda. Kljub vsej prenapoljenosti vlaka pa na stotine ljudi ni moglo vstopiti. Vlak sam pa je bil tako prenapoljen, da je vozil iz Ljubljane na Bled 5 ur, od 7.—12. ure. Še večji naval na vlake pa je bil zvečer pri odhodu z Bleda. Kdor se je tedaj boril za mesto v vlaku, ta pač nikdar ne bo pozabil »Jutrovih« laži. Sedaj vsaj poznam »Jutro«, da namreč ravno tako laže ko klerikalci. — (Prav hvaležni smo »Jutru«, da poznajo sedaj naši tovariši, kakšni da so vladarji »Jutra«. Op. ured.)

(Statina - Radenci.) Začetkom septembra je prišla k nam aglina narodna učiteljica gdč. Tončka Ježovnikova. Tako je se oprjela narodnega dela in ustanovila podružnico CMD. Obiskala je vse boljše hiše in končno se ji je posrečilo sestaviti odbor, ki jamči, da bo ta prepotrebna družba dobro uspevala. Kot odgovor na ptujske dogodke pred 15 leti so darovali za CMD: dr. Sedlaček 60 Din, po 50 Din gospa Sedlačkova, Žihevcevic Fric iz Gornje Radgone in Vujec Franjo, restavratore 1 dolar in 10 Din. Živeli!

(V Murški Soboti) se je združila hranilnica in posojilnica za Jadransko banko. Ker je v hranilnici sigurno dosti kmetškega denarja, bo tako služil kmet-

„Politika“ o kmečkem prazniku.

»Politika«, eden prvih listov Beograda, če ne sploh najboljši, piše o našem prazniku sledeče:

»Radikali bodo imeli dosti posla, da si zagurajo v skupščini večino. Zato je od velikega pomena, kako stališče bodo zavzela ob sestanku skupščine posamezne skupine iz opozicije. V zvezi s tem je pomenljiv veliki zbor slovenske kmetijske stranke, ki se je vršil pred tremi dnevi na Bledu.

Zbor je bil izredno dobro obiskan. Sprejet je bil referat edinega kmetijskega poslanca g. I. Puclja in popolnoma odobreno njegovo delovanje. Akcija Radiča in dr. Korošča sta bili najenergičnejše obsojeni, kralju in kraljici so bili poslani prisrčni pozdravi.

No, od posebnega pomena je, da je zborovanju prisostvoval tudi zastopnik zemljoradniške stranke, poslanec g. Dušan Dimitrijevič.

On je pozval kmetijce da pridejo ponovno pod enotno zastavo Saveza zemljoradnika, da bi mogli združeni povzeti odločno borbo proti sedanje-

mu režimu za narodno edinstvo ter rešitev države.

Zbor je popolnoma odobril misel ponovnega ujedinjenja kmetijske in zemljoradniške skupine, ki sta tvorile, kakor znano ob priliki sestanka (ustavotvorne) skupščine eno entoto. O vstopu g. Puclja v zemljoradnički klub bo odločil zemljoradnički poslanički klub. (To ni točno, op. urednika.)

Ta ponovna koalicija za sedanji trenotek ne pomeni nobene premene v skupščini, toda je značilna in bo na vsak način uplivala na prihodnjih volitvah.

Na zboru je bila posvečena posebna pažnja hrvatskim zemljoradnikom, ki so bili pozvani, da zapuste Radiča in da se pridružijo slovenskim in srbskim zemljoradnikom.

Tako piše prestolna »Politika«. Mladinsko »Jutro« pa poroča o romarijih, nedeljskih izletnikih in — o bikih!

Sramota za vsakogar, ki pozabi na pisavo »Jutra«.

Blagoslov 18. marca raste.

Dobrot 18. marca še ni konec. Po 6 kratnem povišanju zemljiškega in drugih davkov, po nadvse težkem vojaškem zakonu in kuluku, po podražitvi železnice in tobaka, dobimo sedaj še nove in ogromno povišane takse.

Finančni odbor razpravlja te dni o predlogu finančnega ministra glede povišanja taks. Po vladnem predlogu se nameravajo naravnost na nezasišan način povečati vse takse in upeljati nove. In kar je najhujše, največji del novih taks zadene le najbolj revne sloje, pa čeprav pravi astava jasno, da mora obdačenje v prvi vrsti zadevi tiste, ki kaj imajo.

Nobenega dvoma ni, da bo samoradikalna večina predlog finančnega ministra v glavnem odobrila in da bodo dosežene le malenkostne olajšave. Prekrepko so naši kulukarji utrdili samoradikalno vlado, da bi se bilo treba tej ozirati na zahteve in koristit ljudstva.

Vladni predlog o povišanju taks je tako protisocialen in tako krivljen, da ne more biti bolj. Z njim so pogaženi osnovni temelji ustave.

Z novim poviškom taks je revež brez pravic.

Za pritožbo na državni svet je namreč plačati sedaj 100 dinarjev (preje 10), za pritožbo na upravni svet pa 50 dinarjev. Še hujše je v svetlih sporih. Taksa za vložitve tožbenega spisa znaša od 30 do 300 dinarjev poleg 3 odstotkov vrednosti spornega predmeta. Za pritožbo na višje sodešče je treba plačati že od 50 do 200 dinarjev in za ono na

kasalsko sodišče kar od 100 do 400 za prve pol pole.

Revež, ki ne more plačati takse, je izgubil pravico.

Po ustavi mora biti pouk v šolah prost. Vladni predlog pa določuje, da more postati doktor samo tisti, ki je na taksah plačal čez 3000 dinarjev. Doktorati so s tem za reveže prepovedani!

Silno udarja vladni predlog tudi kmetško ljudstvo. Za živinski list bo plačati 50 dinarjev, za kupoprodajne pogodbe pa 2 odstotka od vrednosti premoženja, 6 odstotkov od prometne vrednosti nepremičnin itd. Nove takse imajo poleg vsega tega še to »prednost«, da se bo z njimi pridno šikaniralo ljudi. Tako mora vsak gost, pa čeprav spi je le stoji osminko vina, plačati računski listek v znesku 20 par.

Vse se podraži z novimi taksami, samo ena taksa se zniža, namreč taksa pri konjskih dirkah, kjer se zbira samo bogat svet in sicer za polovico. In zakaj?

Ker je predsednik beogradskega »Kola jahačev« topičderski Janković, velik prijatelj naših klerikalcev! 800 milijonov dinarjev nameravajo z novimi taksami iztisniti iz ljudstva.

Kam gre ves ta denar, to vprašamo?

Naj nam odgovore na to naši klerikalci, ki imajo vso politično moč slovenskega naroda v svojih rokah in ki so dolžni vsaj to, da kontrolirajo vlado, če že ničesar drugega skup ne spravijo.

Ali pa mar še tega ne znajo?

Pokrajinske vesti.

(Pozabljen jubilej.) Dne 7. septembra je preteklo 75 let, ko je bila po dolgih debatah odglasovana v kromerškem parlamentu odprava tlake. Po 75 letih smo k sreči po klerikalni sposobnosti prišli do tega, da smo dobili kuluk. Živel dr. Korošec, živel napredna SLS.

(† Prof. Maks Pieteršnik.) Eden naših najbolj zaslužnih kulturnih delavcev, prof. Maks Pieteršnik je preminul. Poleg mnogih učenih razprav in izvrstnih prevodov, ki jih je priobčeval po raznih listih in knjigah, mora biti slovenski narod Pieteršniku hvaležen zlasti za eno remek delo — za njegov slovensko-nemški slovar. Leta 1883. ga je pričel Pieteršnik na naročilo škofa dr. Zlatostana Pogačarja izdelovati in v devetih letih neumornega in vestnega dela je bil rokopolj v toliko pripravljen, da je dal lahko besednjak v tisk. Leta 1896. je bil besednjak gotov, ki je še danes mo najpopolnejših del v slovenski književnosti in ki je prinesel Pieteršniku svetovno slavo med učenim svetom. Da je Pieteršnikov slovar za slovenski narod naravnost neprecenljive vrednosti, ni treba še posebej poudarjati. — Pieteršnik je bil rojen 3. decembra leta

1840. v Pišecah pri Brezicah. Po dovršitvi gimnazije v Celju, je odšel na Dunaj študirat jezikoslovje. Po dovršeni univerzi je služboval kot gimnazijski profesor v Mariboru, Celju, Gorici, Trstu in leta 1871. je prišel v Ljubljano, kjer je ostal do svoje upokojitve l. 1900. Tedaj pa se je preselil na svoje posestvo v Pišce, kjer je imel vinograd in kjer mu je gospodinjala njegova sestra. Kot človek plemenit, kot Slovan zvest in kot učenjak velik, to so bile vrline pok. Pieteršnika! Večna slava njegovemu spominu!

(Ministra n. r. g. dr. Gregorja Žerjava) smo v svoji zadnji številki zaprosili, da se javno izjavi, če in kakšne zasluge ima za ustanovitev SKS, kakor opetovano trdi »Domovina« in kakor za njo s slastjo ponavljajo klerikalci. Ker smo prepričani, da ne bi hotel g. dr. Gregor Žerjav po krivici uživati slovesa ustanovitelja, ali tudi samo soustanovitelja SKS in ker smo uverjeni, da tudi g. dr. Gregor Žerjav pojmuje, da ne moremo trditve »Domovine« mirno trpeti, se nadejamo, da je g. dr. Žerjav naš poziv prejel, zato ga ponavljamo. Obenem pa izjavljamo,

ki denar ne kmetskim interesom. Do-
rič od fuzije bodo imeli, kakor čuje-
no, madžari dr. Zefinek in dr. Pinter
er silnici. Ubogo kmetstvo ljudstvo, ki
ako izrabljeno od vseh. Tudi za kmeti-
ko ljudstvo velja svoji k svojim. Kmeti-
ki denar le v kmetske hranilnice in
sadržuje.

(Izgubljena je bila v soboto dne
1. septembra na Bledu listnica, v kateri
je bilo nekaj denarja in več drugih važ-
nih dokumentov. Ako jo je našel kak
rošten človek, sem mu pripravljen dati,
v oleg denarja, ki se je nahajal v listnici
v katerega lahko obdrži. Se nagrado,
amo da mi vrne dokumente, ki so se
nahajali v listnici in sicer na naslov, ki
je bil v listnici.

Politične vesti.

(Reško vprašanje.) V prepričanju,
da se Jugoslavija Italiji ne more vprejti,
je stavil Mussolini naši vladi ultimatum,
da mora do 15. t. m. sprejeti laško re-
šitev reškega vprašanja. Toda, ko je
stavil Mussolini svoj ultimatum, je poza-
bil na eno. Jedro sedanje francoske
politike je njena opora na malo an-
tano, katere pa brez Jugoslavije ni.
Zato ni mogla biti Francija brezbržna
proti nastopu Mussolinija. In francoski
listi so to Italijanom tudi pošteno po-
vedali. Posledica tega je bila, da je
Mussolini svoj ultimatum zatajil in da je
izjavil, da se pogajanja po 15. septem-
bru nadaljujejo. S tem je bila odvrnje-
na največja nevarnost, ki jo je vsebo-
valo reško vprašanje, k se je vsled in-
tervencije Francije reševalo kot med-
narodno vprašanje in ne kot samo ita-
lijansko-jugoslovansko vprašanje, ka-
ker je to hotel Mussolini. — Rapalska
pogodba registrirana. Nenaden sovra-
žen nastop Mussolinia je primoral našo
vlado, da se zavaruje proti Italiji in da
bo v slučaju novega konflikta ves svet
znan, kdo da ruši pogodbo. V ta namen
je naša vlada registrirala rapalsko po-
godbo z vsemi njenimi dodatnimi do-
ločili pri Zvezi narodov. Če bi sedaj
Italijani kršili rapalsko pogodbo, po-
tem bi bili Italijani pred vsem svetom
razgaljeni kot besedolomci, s čemur bi
bil naš položaj brez dvoma znatno
okrepjen. — Mussolini zasedel Reko.
Ko se je reško vprašanje že čisto
ugodno reševalo, pa je Mussolini pod
pretvezo, da se Reka sama ne more
vzdržati, da se ne more prehraniti in
da je zaradi tega trenutna okupacija
Reke s strani Italije upravičena. Reko
zasedel. Obenem kupičijo Italijani vojsko
na naši meji in s tem silno otežkoča-
jejo mirno rešitev reškega vprašanja.

(Bolgarski vpadi.) Istočasno, ko se
v nadvse resnih besedah razpravlja
reško vprašanje, pa se trudijo Bolgari,
da z nabiranjem čet ob naši meji do-
kažejo, da so v službi Italije. Ker se
istočasno vrše vedno pogostejši vpadi
bolgarskih četašev, je naša vlada v
Sofiji proti koncentraciji bolgarskih
čet ostro nastopila in obenem zagro-
zila, da bo bolgarske četaše zasledo-
vala tudi na bolgarsko ozemlje, če ne
prenehajo vpadi. Vendar ne moremo
trpeti, da so bolgarski četaši varni sa-
mo da zbeže čez mejo in da se potem
zopet organizirajo k novim vpadom.
(Notranji položaj.) V tem, ko je zu-
manji položaj tako resen, pa uganjajo
radikalni naprej svoje partizanstvo, isto-
tako pa tudi Radić in naši klerikalci.
Radić še naprej klevetne v Londonu o
naši državi, pa čeprav dobro ve, da
gre danes za Reko, kjer so Hrvati naj-
bolj zainteresirani. Nelepa strankarska
strast žene tako Radića čisto v izda-
jalske vode. Moramo pa že priznati, da
je v tem oziru Korošč stokrat boljši,
ki je javno povdrali, da se Slovenija
nevarnosti fašistovskega biča zaveda.
Škoda je, da ni šel korak dalje.

(Intervencija kralja.) Jasno je, da je
sedanjí notranji položaj vprico zunan-
jih nevarnosti neznošen. Zato pozdrav-
ljamo korak kralja, ki pripravlja sode-
lovanje v hrvatsko-srbskem sporazu-
mu. S tem korakom se je naš kralj zo-
pét postavil na čelo rodoljubov. V zvezi
s tem se govori tudi, da bo imel pre-
stolonaslednik naslov hrvatskega bana.
Če je s to formalnostjo Hrvatom ustre-
leno, potem bi bil pač greh, če se je
ne bi izvršilo.

Drobne vesti.

Princ Pavle se v kratkem poročil z gr-
sko princezino Oigo. Princ Pavle se bo
po poroki stalno naselil v Zagrebu.

Posnik Štritar je praznoval v soboto,
18. septembra zlato poroko s svojo ženo.
180 bližnjih avstroogrških oclirjev je
radikalna vlada nenadoma upokojila, med ni-
mi celo tako odličnega narodnjaka, kakor je
vedno bil major Colarič. Zaradi teh upo-
kojitve je med meščanstvom veliko razbur-
jenje. Pa končno je treba, da slovenska jav-
nost radikale dobro spozna.

Trboveljski štrajk ponehaje, kakor po-
roča Trboveljska družba. — Popolnoma se
je ponesrečil štrajk v mariborski delavnici
južne železnice. Pri obeh štrajkih so de-
lavci izgubili mnogo zaslužka, ne da bi kaj
dosegli. Vse to je krivda popolnoma ne-
zmožnih delavskih voditeljev.

Pedagoška šola v Zagrebu, ki je ob-
stojala že pet let, je bila te dni ukinita.
Pa naj kdo reče, da radikalni ne razumejo
kulture.

Slovenski jezik je pregan tudi iz go-
riških podeželskih sodišč. Slovenski kmet,
ki laščine ne zna, mora govoriti laško!
Podpirajte Jugoslovansko Matice!

Radićevi poslanci dr. Krnjević, Košu-
tić, Predavec in dr. Maček so bili pozvani
na sodišče. Pozivi so posledica skupščin-
skega sklepa, da se Radićeve poslanice iz-
roči sodišču.

Pri volitvah v muslimansko vakufsko
zastopstvo, (nekak verski zaklad mohame-
dancov), je zmagala na vsej črti kandi-
datska lista Spahovcev. Enako je propadla
Maglajlićeva skupina v kurilji hodž (turskih
duhovnikov), v kateri je bil izvoljen za
verskega poglavarja Spahovec Čaušević.

V Prijedoru v Bosni je prišlo do kr-
vavih pobojev med Srbi in Mohamedanci.
V Tokiu je bilo po uradnih podatkih po-
rušenih 71 odstotkov hiš in 67 odstotkov
prebivalstva je poginilo ali preko 1.200.000
ljudi. Še huje je divjal potres v Yokohami,
kjer je popolnoma porušeni 90 odstot-
kov hiš.

7 ameriških torpedovk se je potopilo
severno od rta Sv. Barbare. Pri tem je 25
mornarjev utonilo, 400 pa jih je bilo rešenih.

Mesto José de Cabo ob Kalifornskem
obrezju je porušil naval valov. Valovi so
najbrže posledica japonskega potresa.

Nemčija bo izdala bankovce po 500 in
1000 milijonov mark.

Gešla čeških varčevalcev.

Kakor je vobče znano so Čehi
poleg tega, da so jako pridni in raz-
umni gospodarji tudi zelo varčni.
Varčnost je sploh ena glavnih last-
nosti s katerimi se odlikujejo kulturni
narodi. In se imajo poleg pridnosti in
razumnosti ravno varčnosti zahvali-
ti, da so kulturni, kajti izobraževati
se in napredovati more le oni, ki svojih
zaslužkov ne zapravi po nepo-
trebnem, ampak jih plodonosno na-
loži v hranilnico ali izboljša z njimi
gospodarstvo. Na drugi strani pa kul-
turnost sama zahteva, da je človek
priden in varčen, ker se drugače ne
more preskrbeti za razne nesreče,
za starost, za šolanje otrok in za
razne druge kulturne potrebe.

Spominjam se, da nam je rekel
ob neki priliki češki profesor v šoli,
da najlžje vzpodbudimo sicer kon-
servativnega kmeta, da se bo iz-
obraževal in da se bo oprjel umne-
ga gospodarstva, če ga »razvadi-
mo« s kulturnimi potrebami. Čim
začuti te, je prisiljen varčevati in
umno gospodariti ter se izobraže-
vati, da si tako olajša življenje in
da si pridobi sredstev za kritje s kul-
turnostjo združenih višjih stroškov.

Ne samo umnemu gospodarstvu
in spretni politiki, ampak predvsem
se imajo zahvaliti kulturni narodi,
da so bogati in da s svojim boga-
stvom (kapitalom) vladajo ostali re-
vni in zato manj kulturni svet. In tega
se ti narodi dobro zavedajo. Zato
na vse načine pospešujejo varčevanje:
s spisi, s slikami, s predavanji
in celo posebna društva imajo, kate-
rih namen je propagiranje varčnosti.

Tako obstoji na Češkem dru-
štvo »Zveza čeških varčevalcev«, ki
izdaja poleg drugega brošurice in
letake z gešli o varčnosti. Naj navedem
nekatera zanimivejša:

»Čehi! Varčujte, da boste mogli
biti darežljivi.«

»Kličemo na plan oznanjevalce
varčnosti danes, da ne bo prepozno
jutri.«

»V malih razmerah je varčnost
dokaz močne volje, a močna volja je
porok za lepšo bodočnost.«

»Obdržati po očetu podedovano
imetje je najsvetejšje spričevalo go-
spodarske pravosti.«

»Dandanes more samo oni
predgovati, ki se odlikuje po svoji
doslednosti in varčnosti.«

»Ljubezen do po očetu podedo-
vane zemlje je ljubezen do imetja,
imetje se pa obdržiti samo z varč-
nostjo.«

»Ljubezen do zemlje ohrani nar-
od naraven in zdrav. Zdravje je si-
la. Kdor more, kupuj zemljo, to je
narodno varčevanje.«

»Varčnost do pravosti.«

»Ljubezen do zemlje in varčnost
bodi negovana v kmetiških rodbi-
nah kakor sveta poslednja volja
naših prednikov.«

»Če ljubiš svojo rodbino varčuj!
A če ljubiš samega sebe — tudi
varčuj, da ne boš na stara leta v
nadlego svojemu bližnjemu.« T—k.

SADNA RAZSTAVA V NOVEM MESTU.

Ker je na Dolenskem letos veliko
lepega sadja, ki bi se lahko prav lepo
v denar spravilo, priredi podružnica sa-
darskega in vrtnarskega društva za
Slovenijo v Novem mestu v prostorih
državne kmetijske šole na Grmu raz-
stavo zimskega sadja, ki bo v dneh
29. septembra do 1. oktobra t. l.

Razstava ima namen:

1. Da pokaže kupujočemu občinstvu
kakšno zimsko sadje se dobi na Do-
lenskem ter kje in v kakli množini je
istega mogoče nakupiti.

2. Da pokaže producentom, kake
vrste zimskega sadja jim je gojiti, kako
je sadje obrirati, spravljati in pa opremi-
ljati.

Razstava bo združena s predavanji
o sadjarstvu in o uporabi sadja.

Vabimo vse pridelovalce sadja na
Dolenskem, ki imajo lepo zimsko sadje
(jabolka) na prodaj, naj pošljejo naj-
poznejše do 27. t. m. naslov drž. kmeti-
jske šole na Grmu najmanj po 12 plo-
dov od vsake vrste z navedbo imena
in množine, ki je na razpolago. Najbolj-
še je, da v vsakem kraju en vnet sadje-
rejec sadje od pridelovalcev nabere in
pripelje ali franko odpošlje. Sadje mora
biti v papir in drobno otavo dobro za-
vito, da se ne obtoleče.

Vabimo dalje vse kupce, da si
razstavo ogledajo in se prepričajo,
kako sadje in kje je na Dolenskem mo-
goče kupiti.

Vabimo končno tudi vse
napredne kmetovalce in sad-
jarje, naj si razstavo ogledajo, da vi-
dijo, katera vrsta sadja gre najbolj v
denar in katere sadne vrste je treba
najbolj gojiti.

Za odbor podružnice sadjarskega in
vrtnarskega društva

v Novem mestu, dne 11. septembra 1923.

Predsednik:
B. Skalický,
kmetijski svetnik.

Gospodarstvo.

(Štiridesetletnica Zadrzne zveze v
Celju) se vrši obenem s IV. jugoslovans-
kim zadrznim kongresom v dnevih
4., 5., 6. in 7. oktobra 1923 v Celju.
4. oktober je posvečen sejam, 5. in
6. oktobra se vrši glavna skupščina in
kongres Glavnog Zadrznog Saveza v
Beogradu, 7. oktobra pa proslava šti-
ridesetletnice Zadrzne Zveze v Celju.
Slovenske zadrzgarje obiščejo takrat ne
le voditelji zadrzne gibanja iz vseh
pokrajin naše države, temveč tudi od-
lični gostje iz Anglije, Francije, Švice
in Čehoslovaške. Bilo bi le umestno,
da bi tudi zastopniki slovenskega za-
družništva obiskali v čim večjem šte-
vilu to prireditelje. Udeležbo je treba ja-
viti radi prenočišč (navesti je število
noči) Zadrzni zvezi v Celju do 30. sep-
tembra.

(Teška napaka.) Pred kratkim so
bile znižane prevozne tarife za vino, da
se tako vsaj deloma omogoči izvoz na-
šega vina. Dne 15. septembra pa so bile
nakrat vse železniške tarife zvišane od
50 do 100 odstotkov. S tem je postala
prvotna olajšava za izvoz vin popolno-
ma iluzorna. Vsled tega opozarjamo že-
leznisko oblast, da popravi svojo napa-
ko in da zniža pristojbine za izvoz vina
v takšni meri, da se bodo mogla naša
vina izvažati v tujino.

(Iz državne drevesnice v Celju) in
deloma tudi iz drevesnice v Konjicah
bo oddati tekočo jesen večjo množino
jablanovega drevoja ponajveč zimskih
trpežnih vrst. Cena za drevo I. kakov-
nosti 10 Din, II. kakovosti 5 Din. Drev-
je se bo oddajalo samo podružnicam
Sadjarskega in vrtnarskega društva in
podružnicam Kmetijske družbe. Posa-
mezni naročniki dobe drevje le tedaj,
ako pridejo ali pošljejo sami ponje.
Opozarjamo torej vse imenovane po-
družnice, da zbirajo naročila od svojih
članov in čimprej dopošljejo skupna
naročila na naslov Sadjarsko nad-
zorništvo v Celju. Z oddajo se
bo pričelo proti koncu oktobra in se bo
nadaljevalo, dokler bo dopuščalo vre-
me. Naznačene nizke cene veljajo samo
za jesensko oddajo. Spomladi bodo naj-
manj za 50% višje. Naročila se bodo
izvrševala v tistem redu, kakor bodo
dohajala.

(Bankovcev) je bilo pretekli teden v
naši državi za 5842 milijonov dinarjev.
Število bankovcev se je torej povečalo
za 123 milijonov dinarjev, kovinska pod-
laga pa se je istočasno okrepila le za
1.164.009 dinarjev na 430.562.091 dinar-
jev. Finančni minister ni torej s svojo
deflacijsko politiko popolnoma uspe-
l. Obžalujemo to globoko, ker je bila nje-
gova deflacijska (zmanjšanje števila
bankovcev) politika pravzaprav edino,
kar je dala pozitivnega radikalna vlada.

(Vrednost denarja.) Ameriški dolar
velja od 91 do 92 dinarjev, angleški
funt šterling od 421,5 do 423, švicarski
frank od 16,47 do 16,57, francoski frank
5,25 do 5,30, laška lira od 4,03 do 4,05,
češka krona od 2,77 do 2,80 dinarja;
100 madžarski kron 0,55 para, 100 av-
strijskih kron 13 par, in 1 milijon nem-
ških mark 1 din.

(Celjski trg 15. t. m.) Govedina v
mesnicah I. 25 do 27, II. 25; na trgu: I.
25, II. 23. Teletina: I. 30, II. 30, tetra
25, pljuča 23 Svinjina I. 33 do 35, II.
30, slanina I. 40, II. 38, mast domača
40, amerišanska 35, šunka 40, preka-
jeno meso I. 42 do 50, II. 42. Perut-
nina: piščanec 15 do 26, raca 50, gos
100. Mleko 3,75, surovo maslo 55 do
60, čajno 76, jajce 2. Moka 00 in 0, 6,40
2, 6,10, 4, 5,70, koruzna 3,50, zdrob
4,70. Žito: pšenica 375, rž 325, ječmen
320. Sladko seno 100, polsladko 75,
kšilo in slama 50 do 75. Cene so po-
skočile pri teletini in moki.

(Zagrebski tedenski sejum.) Zagreb,
den 12. sept. Sejum je bil v vsakem ozi-
ru dober, Govejo živino so zelo kupo-
vali izvoznikarji. Najboljši voli so se

plačali od Italijanov po 17 dinarjev za
kg žive teže. Sicer je bila cena za go-
vedo I. vrste od 15-17, za II. od 13,50—
14,50, za I. razredno bosansko od
12,14,50, za II. vrstno od 10—11 in za
najslabše od 8—9 dinarjev za kg žive
teže. — Telet je bilo zelo malo in je zato
cena narasla od 23—29 Din, dočim je
bila prejšnji teden cena še od 19,50 do
22,50. — Sremske svinje polpitane po
23—24,50, domače po 21,50—22,50 Din
za kg žive teže. — Konjev je bilo zelo
mного. Teški so bili po 10—12,5, lahki
po 6—8, fijakarski po 4—5, enoletna
žrebata po 2—2,5 in starejša žrebata po
5—7,5 tisoč dinarjev za grlo. — Seno
je bilo plačano večinoma po 95—100,
najbolje tudi po 138 dinarjev za sto.
Cena senu je narasla. Sodli so bili: oni
nad 100 litrov po 3,25 Din za liter, oni
pod 100 litri pa po 3,50 za liter.

(Tedenski pregled žitnega trga.)
Vsled velike ponudbe trgovcev je nar-
asla cena pšenici za 10—15 par. Mlini
kupujejo pšenico v velikih množinah,
ker poprajuje tujina zelo po moki. Pšeni-
ca je danes po 350—360, moka št. 0
pa po 5,75—6 dinarjev za kilogram. Ko-
ruza raste v ceni, ker so izgledi za že-
tev slabši, kakor pa se je pričakovalo.
Staro blago je po 275—290. Oves se
slabo prodaja, ker kupuje tujina boljši
češki oves.

(Dunajski živinski trg 17. t. m.) Do-
gode rogatje živine 452. Po izvoru je
bilo 1963 domače živine, 1349 jugoslov-
anske, 1114 romunske, 64 madžar-
ske in 23 češkoslovaške. Cene za kg
žive teže: voli 10 do 16 tisoč, bikli in
krave 10 do 14 tisoč, drobnica 5 do 10
tisoč. Cene so nazadovale za 1000 do
1500 Ka pri kg žive teže.

(Praški trg.) Teške svinje od 11 do
12,50, mesnate od 11—13, zaklane od 13
do 15 čeških kron za kg, prvovrstni voli
od 7 do 8, krave od 4—6 in bikli od 5 do
8 čeških kron za kilogram žive teže.

(Trgovina z jajci.) Cena jajc za iz-
voz je v prošlem tednu nazadovala. Jaj-
ca so se plačevala po 1,80 dinarjev kos.
V Švici se je nabralo zelo mnogo blaga,
ki ne najde kupcev. Izvoz v Anglijo se
še vedno ne izplača.

(Vinski trg.) Letina ne bo tako ugo-
dna, kakor se je domnevalo. Hladne noči
so škodovala vinu, kakor se zlasti po-
roča iz Slovenije in Hrvaške. V Dal-
maciji se je trgavec že pričela. Mošt ima
od 20 do 24 odstotkov sladkorja in se
prodaja po 6 dinarjev.

(Trg s kožami.) Cene so čvrste, kup-
čija pa zastaja vsled splošnega pomanj-
kanja denarja. Kredita primanjkuje in
zato ne pride jesenska sezona v prav
tek. Cene so sledeče: tuji kruponi po
112—115 Din., domači po 110, teški va-
ches podplati po 82—85, lahki od 70—
75. Črne kravje od 100—110, domač boks
od 25—30, tuji od 30—35 dinarjev. Iz-
gleda, da bodo cene ostale na tej višini.

LJUBLJANSKA POROTA.

Pohotnež. Josip Babnik, rojen l. 1880. v
Gorici pri Sori je jako pohoten človek. Ma-
ja meseca se je spozabil nad svojo 87 letno
taščo. Julija meseca pa je bila pri njem
13 letna nečakinja K. s svojim bratom. Ba-
bnik je oba najprej opojil, potem pa je neča-
kinjo spolno zlorabil. Zanimivo je, da je
stori Babnik ta zločin isti dan, ko je bil
njegov brat obsojen zaradi posilstva 10
letne deklice na 6 let težke ječe. — Ker
so porotniki potrdili krivdo Babnika, je bil
obsojen na 18 mesecev težke ječe, poostre-
ne s postom in trdim ležiščem.

Drug pohotnež. 49 letni Franc Spacal
mesar na Ježici, je dne 8. maja spolno zo-
lorabil 8 letno hčerko svoje gospodnje. Dne
27. maja se je pregrešil nad neko drugo
deklico. Obsojen je bil na 2 leti težke ječe.
Znak naše dobe je, da je bilo pri sedanjem
zasedanju ljubljanske porote v 4 dneh nič
manj ko 7 obsodb zaradi pohotnosti.

Po štiri letih. Leta 1919. so oropali
gostilničarja Vorečka v Pohleku pri Sevnici
Janez Čeč, Viktor Čeč, Rudolf Prepeluh,
Leskovec in Pilko. Z noži in sekiri v roki
so prisilili gostilničarja in njegovo ženo,
da sta jima izročili ves denar in šifno
po vrhu še pogostili. Štiri je zasegla roka
pravice takoj. Pilko pa je ubežal v Trst,
odkoder se je pred dnevi vrnil in padeš
sodišču v roke. Obsojen je bil na 12 let
težke ječe.

Ropar. Ivan Gornik iz Martinjaka je
hotel 16. avgusta 1922 oropati posedelnika
Jakopina iz Ravnika. Nastavil mu je samo-
kres in zaklical: »Denar sem ali smrt.« Ja-
kopin pa je s palico odbil samokres, kakor
je Gornik udari od samokresom po glavi,
da je obležal Jakopin v krvi. Ker so pa
prišli ljudje, je Gornik pobegnil. Skoral
nato je Gornik oropal Josipa Steržaja iz Ra-
keka. Nato je imel še spopad z orožniki.
Ker so porotniki Gornikovo krivdo so-
glasno potrdili, je bil obsojen na 7 let težke
poostre ječe.

Se eden. Jože Mrvar z Višnjaca pri
Žužemberku je deloval na poti iz Idrije v
Žiri. Najprej je napadel in oropal 13 letnega
dečka Makuža, kateremu je pobral 2 liri.
Kmalu nato pa je imel več sreče pri 30 letni
Nežki Albreht, kateri je pobral 102 liri. Pri
razpravi je bil Mrvar zelo predrzen. Ko je
pričal proti njemu Makuž, je vzkliknil: »Če
je enkrat rečeš, da sem te jaz, te bom
skofotal.« Obsojen je bil na 6 let težke ječe.
Po razglasitvi sodbe je dejal Mrvar: »Kazen
sprejem, toda prestat je ne bom, ker se
bom prej obesil.«

Raznoterosti.

(Otok Kr.) Južno od Jadranskega
morja se nahaja Jonsko otočje. Največji
otok je Kr, ki meri 712 kvadratnih kilo-
metrov in ima 85.000 prebivalcev. Kr je
dolg 82 kilometrov, na najširšem koncu pa
30 km širok. Kr se nahaja ravno pri vho-
du Jonskega morja v Jadransko morje in

zapira takozvana Otrantska vrata. To je
vzrok, da ga hočejo imeti Italijani. Severni
del Krja je zelo gorat. Najvišja gora je
Pantokrator (Vesobladavščič). Srednji del
je hribovit, južni pa pust in na njem raz-
saja malarja. Kmetijstvo je na Krju čisto
zanemarjeno. Enako je slabo stanje živino-
reje. Gozdovi so že davno posekani. Edni-
ni dohodek prebivalstva je olje in vino.
Vino je sladko in se ga izvoti letno 150.000
hektolitrov. Olja pa se pridelava 70.000 hek-
tolitrov, od katerih se 50.000 hl izvoti
Podnebje je zelo toplo. Prebivalstvo je
skoraj izključno grške narodnosti, le v
glavnem mestu je precej Arnavtov in Ita-
lijanov ter 3000 židov. Glavno mesto Krja
ima zelo dobro luko. V mestu je katoliški
in pravoslavni škof. Poleg katoliške kate-
drale šteje glavno mesto še 5 katoliških
cerkva. — Prva so imenovali stari Grki
»Kerkrka«. Krva grška naselbina na Krju
je nastala leta 734 pred Kristusovim roj-
stvom. Leta 228. pr. Kristom je prišel Krj
pod Rimljane, l. 895 po Kristu pa pod vz-
hodno rimsko cesarstvo, kjer je ostal do
l. 1386, ko so ga osvojili Benečani. Turki
so večkrat poskušali da osvoje Krj, pa ve-
dno zaman. Za časa Napoleonskih vojn je
prišel Krj pod Francoze, nato pa pod An-
glijce, ki ga je l. 1863 prvostovoljno odstopila
Grkom. Za otok sam je bila to le škoda,
ker so Angležji za napredek otoka veliko
bolj skrbeli, ko pa Grki.

(Junak japonskega potresa.) Kakih 200
milijonov Yokohame je brezlična postaja To-
moko. Za časa potresa je bil v službi Takij
Yone-Mura, ki je vztrajal na svojem mestu
cele tri dni in tri noči, ne da bi kaj užil. Ves
ta čas je z največjim mirom prejel in od-
dajal brzojavke in na najbolj razburjena
vprašanja je odgovarjal z znano japonsko
uljudnostjo. S svojim junastvom je prikl-
cal na pomoč veliko ladij, in rešil s tem
nešteto ljudem življenje.

(Brezlični zračni žarki.) Francoski
letalci so opazili, da se v zadnjem času po-
navljajo zelo pogosto letalske nesreče fran-
coskih potniških aeroplanov, ki vozijo iz
Prage v Pariz in sicer vedno v bližini me-
sta Fürtha. Dolgo niso mogli razložiti vzro-
kov teh nesreč. V zadnjem času pa so pri-
šli na domnevo, da so nemški učenjaki od-
krili posebne zračne žarke, s katerimi topé
na velike razdalje vse medene sestavine
aeroplanov. Ko so bili o tem obveščeni an-
geliški učenjaki, so ti izjavili, da je to zelo
mogoče, ker se znanost že dolgo časa peča
s tem problemom. Dejstvo je, da se je v bli-
žini Nauena, velike nemške brezlične po-
postaje, izvel eksperiment, da so ustavili po-
tom zračnih žarkov celo avtomobilsko ko-
lono. Ker je brez dvoma, da bodo to iz-
najdbo takoj porabili vojaški krogi, znajo
naši zametki doživeti še vse strahovitejšo
vojno ko mi.

(Casopsis, ki govori.) V Parizu prišlo
v kratkem izdati list »Journal sans fil«
(Casopsis brez žic). Ta list, oziroma boljše
rečeno, uredništvo lista bo dnevno oskrbo-
valo v Parizu 250.000 naročnikov, v Fran-
ciji pa 600.000 potom brezličnih telebniških
aparatur z najnovejšimi vestmi. Ob go-
tovih urah bo stopil naročnik k telefonu in sli-
šal bo vse najnovejšje vesti. Na ta način ne
bo človeku treba prekiniti z delom in iz-
vedel bo pa vse dogodke na najhitrejši in
na najcenejši način. Casopsis pa ne bodo
imeli več sitnosti niti s papirjem, niti s pošto
in žičnim telefonom.

(Z bikom se je šel bost) kmetski sin
Matija Ivan iz Vojvodine. Povabil je svoje
prijatelje, da pridejo gledat bikoborbo, ki jo
bo priredil. Matija je v resnici pripeljal bika
in ga začel dražiti z vilami in redčim ro-
becm. Bikoborba pa je končala s čisto žalost-
no, kajti bik se je skoraj razjari in je na-
sadil Matijo na roga. Mat

sega z drugim delom v vojno in povojno — okupacijsko dobo, ki je bila za naše primorske kraje tako usodepolna. — Nizka cena knjige bo poleg tega gotovo bodrila marškovca, da si omisli I. zvezek »Splošne knjižnice«, kakor tudi nadaljne, ki bodo, kakor čujemo, sledili v pestri in številni vrsti kmalu drug za drugim. Kakor je zvidno iz prospekte »Splošne knjižnice« bodo v njenih izdajah zastopani vsi najboljšji leposlovniki kakor tudi znanstveni in strokovni slovenski in tujejezični pisatelji.

Fran Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. V Ljubljani 1923. Izdala, natisnila in založila Učiteljska tiskarna, Str. 151. Cena vezani knjigi 26 Din. — Učiteljska tiskarna je začela zadnje čase posvečati vse večjo pažnjo narodnim pravilnicam in pripovedkam različnih ljudstev, kar je pri pomankanju tovrstnega čtiva pri nas še posebno hvalevredno, saj so ravno pravilnice in pripovedke nedvomno najlepše in najzdravše čtivo za mlajši svet. Doslej je izdala že češke in srbske, sedaj so izšle tudi zgoraj navedene kitajske in sicer v spretnem Erjavčevem prevodu in prikupni zunanji opremi. Vseh je 39, ki jih bo čitala mladina z velikim užikom, a tudi odraslo občinstvo bo seglo po njih gotovo z zanimanjem, saj mu bodo odkrivali doslej popolno tujo miselnost svet. Glede na to priporočamo to uspešno zbirko vsem prav toplo.

Mamica Komenova: Narodne pravilnice in legende. Ljubljana 1923. Tisk in založba Učiteljske tiskarne, Str. 105, cena vezani knjigi 18 Din. — Najpristnejša duševna hrana za mladino so nedvomno narodne pripovedke in ravno te so večini naše mladine še vedno vse preveč nedostopne. Mlajša generacija staršev jih pozabla, v primernih knjižnih izdajah jih imamo pa še vse premla, zato je bila gotovo srečna misel naše znane ljudske pisateljice, da jih je zbrala šopek (19 le vseh) in jih podala v prav poseben obliki čitanja željni mladini. Otroci jih bodo od srca veselili, zlasti ker je dala založništvo zbirki tudi lepo zunanjo opremo, zato jo vsem najtopleje priporočamo.

(Cvetko Golar: »Poletno klasje«), izbrane pesmi. Splošna knjižnica 4. zv. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 184 strani. Cena broš. 20 Din, vez. 26 Din. V četrtem zvezku »Splošne knjižnice« je izšla antologija Golarjevih pesmi. Vse, kar smo doslej najboljšega dobili od Golarjeve muze, je zbrano v »Poletnem klasju«, tudi pesmi iz prvih dveh zbirki »Pisano polje« in »Rožni grmi«, ki sta že zdavnaj razprodani. Golar je tako nežen, da je njegova lirika že s prvimi nastopom obvladala lep krog čitateljev. Naj opova naravo ali življenje našega seljaka. Naj toži ali vriska, njegov izraz je vedno pristen, verz gladek in jezik brez spodtike, lastnosti, ki so avtorju brez dvoma v čast. Oprema je lepa in papir prvovrsten, tako da je »Poletno klasje« res lepa knjiga, ki smo jo lahko veselili.

Turški Pavliha.

Nasradin-hodža tolmači sodnikovo pismo.

Nasradin-hodža ni bil nikdar posebno pismen. Znal je le nekaj malega pisati in čitati, a njegova bistroumnost ni bila iz knjig, temveč mu je bila dana od narave. Nekoliko časa pa sploh ni znal ne pisati in ne čitati, ker se je te umetnosti šele učil. Nekako v tisti dobi mu prinesejo kmetje pismo od sodnika, naj jim ga prečita in naj pove, kaj piše.

Nasradin-hodža začne ogledovati pismo. Ničesar ni mogoče razbrati, a vendar se ni hotel osramotiti pred kmeti in reče:

»Evo, poglejte, ljudje, kaj vam piše sodnik. Ta dolga pismenka kaže, da mu prinesite sena, a ta okrogla pripoveduje o nekaj jajcih. Zdaj veste, kaj piše sodnik, pa mu natovorite sena in nesite stotno jajc.«

Kmetje so naredili, kakor jim je rekel Nasradin-hodža, sodnik vzame vse in molči. Čez nekoliko časa dobijo kmetje zopet pismo od sodnika, ga nesejo Nasradin-hodži in ga prosijo, naj jim ga prečita. Nasradin-hodža vzame pismo, ga ogleduje in ko vidi okrogle in podolgovate pismenke, reče kmetom:

»Nesite sodniku drva in mnogo čebule.« Kmetje nesejo sodniku tudi to, sodnik je zadovoljen, sprejme kmete in jih vpraša, kdo jim je prečital pismo. Kmetje mu povedo, da jim je prečital pismo Nasradin-hodža, sodnik ga pozove predse in ga vpraša:

»Kje si se naučil tako dobro čitati, gotov si pismouk?«

»Nisem, gospod sodnik!« reče Nasradin-hodža.

»Pri moji veri, saj si bolji pismen kakor jaz, ko »naš tako dobro čitati!« mu odvrne sodnik.

Nasradin-hodža pošlje sodniku darilo.

Nekoč je šel Nasradin-hodža s samim sultanom na lov, vsi so vzeli sokole s seboj, le Nasradin-hodža je imel kavko. Ko so bili na prostem izpustijo sokole in tudi Nasradin-hodža izpusti svojo kavko. Kavka se zaleti na vola, Nasradin-hodža ga hitro zveže za roge in ga pelje s seboj, trdeč, da je vol njegov, ker ga je ulovila njegova kavka. Posesnik pa noče dati svojega vola, akoravno mu je rekel sam sultan, naj ga pusti. Odpravi se k sodniku in toži Nasradin-hodžo. Ko Nasradin-hodža to izve, teče hitro k sodniku in mu obljubi darilo, če mu prisodi vola. Sodnik mu to obljubi in ko prideta obe stranki preden, razsodi, da je ujeta kavka Nasradin-hodža vola in radi

tega gre pisen njemu, posestnika pa odpravi praznih rok.

Drugo jutro vzame Nasradin-hodža lonce, ga napolni skoraj do vrha z volovskim blatom, ga pokrije z listjem, položi na vrh le nekaj malo masla in pošlje vse vkup sodniku v dar.

Sodnik pride zvečer domov in ker se mu je zahotelo po maslu, reče ženi, naj mu prinese onl lonce. Žena prinese lonce, sodnik zagrabl iz sredine, da pokusi maslo. A takoj pljune žlico iz ust in zakriči:

»Vrag ga vzel!« in pogleda, kaj je v loncu.

Silna jeza zagrabl sodnika, pozove Nasradin-hodžo predse in ga vpraša:

»S čim me boš hranil, lopov nesramni?!«

»Sam si izbral hrano, gospod sodnik! To si pojedel iz lonca že tedaj, ko si tako razsodil! Kako je pa mogoče, da ujame kavka vola?!« mu odvrne Nasradin-hodža in odide.

Nasradin-hodža noče žaliti družbe.

Nekoč se je odpravil Nasradin-hodža z drugimi hodžami v neko vas na svatovsčino. Vsi so šli peš, samo Nasradin-hodža je jahal na konju. Ko je že dolgo jahal pred njimi, se domisli, da je tolikim sobratom okrenil hrbet, zazdi se mu, da to ni v redu in da je nedostojno. Hitro razjaše konja in ga zajaše narobe.

Hodži ga vprašajo, zakaj je to naredil in Nasradin-hodža jim odvrne:

»Če jaham kakor popreje, vam kažem hrbet in to ni prav. Jahal bom tako, da vidim vašo družbo in vas tako počastim!«

Nasradin-hodža pripoveduje ženi svoje sanje.

Nekoč se je sanjalo Nasradin-hodži, da mora na potrebo, počepne za grm in odpravi, kar je treba. Ko se drugo jutro zbudi, ovo ti nesnago! Oiajšal se je v posteljo. Reče se ne upa vstati, se pokrije z odejo in tuhta in tuhta kaj bi in kako bi s to sramoto pred ženo.

Končno se domisli, pozove ženo in ji reče:

»Žena, poslušaj, čudne stvari sem sanjal ponočl. Sanjalo se mi je, da stoj medena skleda baš na vrhu minareta (stolpi turških cerkva, vitkejši so od naših stolpov), na skledi pa sedim sam, silen veter piha in vsak trenutek pričakujem, da me vrže v globočino in da se ubijem. Premislil, žena, kakšen strah sem prestal in povej mi po pravici, kaj bi bila ti naredila, da kaj takega sanjaš?«

Žena je bila vsa preplašena in pove, kaj bi naredila od strahu.

Nato reče Nasradin-hodža:

»Ej, vidiš, žena, tuč jaz sem to naredil!« Vstane iz postelje in pokaže ženi svojo sramoto.

Nasradin-hodža razloži lenino spremembo.

Nekega dne se je sprehalj Nasradin-hodža izven mesta in najde nekega pastirja, ki ga vpraša:

»Hodža, ali bi mi odgovoril, kar te bom vprašal?«

»Bom,« odvrne Nasradin-hodža, »le vprašaj.«

Nato vpraša pastir:

»Kadar izide nova luna, je ozka kakor srp, pozneje, sredi meseca, je kakor kolo, koncem meseca je zopet kakor srp. Zdaj mi pa razloži, kako je to?«

Nasradin-hodža mu odgovori:

»Niti tega ne veš?! Iz stare lune kujejo bliske; ali še nisi videl žvigati iskre, kadar grmi?«

»Videl sem,« reče pastir, »res je, pa že samemu se mi je tako nekam zdelo.«

Za kratek čas.

Pariški list »Opinion« prinaša zanimiv razgovor, ki se je vršil med francoskim poslanikom pri sv. stolcu gospodom Jonnartom (izgovori: Zonar) in pa državnim tajnikom Vatikana monsjorom Gasparijem pred odhodom poslanika iz Rima. Da pa bo razgovor vsakemu našemu bralcu jasen, moramo povedati vzroke Jonnartovega odhoda iz Rima. V času, ko je bila napetost med Nemčijo in Francijo zaradi ruhrskega vprašanja posebno velika, je papež naenkrat odkrito nastopil v prilog Nemcev. Francoska vlada je bila od tega papeževskega koraka čisto presenečena in je svojemu poslaniku Jonnartu, ker je ni pravočasno obvestil, to tako zamerila, da je bil Jonnart na mestu odpuščen. Jonnart pa ni poročal o nemški orientaciji Vatikana, ker mu je monsinjor Gaspari, ki pomeni pri Vatikanu isto, ko pri nas zunanji minister Ninčič vedno pravil, da je papež za Francijo. Ko se je poslavljaj Jonnart v Vatikanu od Gasparija se je med njima razvil sledeč pogovor:

Jonnart: »Prišel sem, da se poslovim od vas, ker se ne bova videla več.«

Monsinjor Gaspari: »Oh, gospod Jonnart, v nebesih se bomo vendar še videli.«

»Ne, ne,« zakriče francoski poslanik.

»Kako to? Ali nočete priti v nebesa, gospod Jonnart?«

»Da, gospod monsinjor. Jaz pridem v nebesa, toda tam ne bo vas, kar ste me poštebo — prevarili.«

Nagrobni spomenik. Na pokopališču v Spodnji Rebri smo opazili nagrobni spomenik z naslednjimi verzmi:

Tukaj počiva ženica moja. O, zdaj bo mir, saj dokler živela je, bil je preprič. Preljubi bralce, tu dolgo ne stoj, da žena ne vstane, pa se skreza s teboj!

Hudobni ženi se je v Zelenem dolu naščeval preživeli soprog na zelo navzhan način. Na nagrobni spomenik je naročil vklesati naslednje besede:

Dobro gospodinjstvo vsak ceniti ve, Je pomočnica dobra možu, Njeh pripadajo vse čednosti lepé, A tuč zaslug ima nebrojno. Meni je Bog ženico uzel, Še lahko ž njo bi bil vesel! Bolje komu zdej je? — prijatelj povej! Mnenje žalostnega vdovca ti povedo prve besede gornjih vrstic, ako jih čitaš od zgoraj navzdol.

OTROŠKA.

Mati strogo vpraša Francka: »V omari je bilo dvoje jabolk, sedaj je pa samo eden. Kako to?«

Franček: »Taka tema je bila, da druga jabolka niti videl nisem.«

Lepota? Svežost mladosti? Priljubljena vnanjščina? Vse to si lahko prhranite in zabranite prerano ostarelost edino z racionalnim negovanjem vaše obraza, vašega telesa, vaših las in zob! — Izvanrednega delovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote: Elza-obrazna in kožo obvarujoča pomada (2 lončka s pakovanjem in poštnino 25 dinarjev). Elza-lilijino milo lepote (4 kose s pakovanjem in poštnino 35 dinarjev) in drugi Elza-preparati kakor Elza-cvet za lase, Elza-voda za usta, Elza-kolonska voda itd. Adresa: Lekarinar EUGEN V. PELLER, STUBICA DONJA, Elzatroj št. 344, Hrvatsko.

Primešaj

„MASTIN“ krmil!

Enkrat na teden eno pest.

Ako Mastina v lekarnah, trgovinah in konsumih ne dobite, ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina stane 25 dinarjev in se jih pošlje poštine prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, arbečico, kožne bolezni in ispuščaje; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti 20 kron.

Lekarna Trakoci

v Ljubljani (Slovenija) zraven rotovža

Preklic.

Podpisana preklicujem vse žaljive obdolžitve, katere sem govorila o Jožetu Arh-u, lovskem čuvaju v Boh. Češnjici, št. 71. ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od nadaljne tožbe.

Koprivnik, dne 9. IX. 1923.

Jeklar Fanl „Klemenovec“.

„Gazela“ - Milo

je nova znamka. V dobrem letu pa se je zaradi svoje kakovosti tako vpeljala, da se dobiva povsod in jo vse gospodinje zahtevajo.

Thomasovo žindro

z jamčeno vsebino 17-18% fosforove kisline, najfineje mleto, nudi svojim podružnicam in udom po Din 170-- za 100 kg v celih vagonih franco Ljubljana Rmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani.

Vsa druga umetna gnojila, močna krmila itd. stalno v zalogi.

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI
Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstvo v vseh mestih.
Centrala za državo SBS Zagreb, Maruličeva ulica br. 5 II. kat.
Filijala: LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 3.

KMETOVALCI, POZOR!

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani

kupuje fižol (bokini, mandaloni in koks) v vsaki množini po najvišjih dnevni cenah.

Jadranska banka a. d. Beograd

Dionička glavica: Din 60,000.000. Rezerva: Din 32,515.000.

Podružnice:

Bled
Cavtat
Celje
Dubrovnik
Ercegnovi

Jelsa
Jesenice
Korčula
Kotor

Kranj
Ljubljana
Maribor
Metković

Prevalje
Sarajevo
Split
Šibenik
Zagreb

— Amerikanski odlo. —

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Affilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82, New-York City.

Veza za Južno Ameriko:

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, P. ta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica št. 1

KAPITAL in REZERVA DIN 17,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najkulantneje.

Brzojavi: Trgovaška

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPozITURE:

Konjica
Meža-Dravograd
Ljubljana (mejnjalnica v kolo-dvorski ulici)